

ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТОРОНАМИ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

ІРИНА ГЛОВЮК

ПРО СПІКЕРКУ

Докторка юридичних наук, професорка, Заслужена юристка України

З 2005 року - досвід юридичної практики

З 2007 року - досвід викладання у закладах вищої освіти

З 2017 року - адвокатка

З 2020 року - медіаторка

Членкиня Науково-консультативної ради при Верховному Суді

Лекторка Вищої школи адвокатури

Праці (більше 400):

<https://www.researchgate.net/profile/Iryna-Hloviuk>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=cESju24AAA&hl=uk&oi=ao>

ivgbarrister@gmail.com

ПРО ЩО?

Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

Етичні стандарти АВА (ABA issues first ethics guidance on a lawyer's use of AI tools)

Підходи ВС та підходи ВАКС: чи зловживання правом та неповага до суду?

Інша судова практика у кримінальних провадженнях

Галюцинації ШІ та зарубіжний досвід

ШІ та судові рішення

ВСТУП

- **ЧОМУ ВАЖЛИВО?**
 - 1) повідомлення від адвокатів про вигадану практику у процесуальних документах інших учасників, пропозиція клієнтів, документах державних органів
 - 2) констатації у судових рішеннях, що у процесуальних документах є вигадана практика – галюцинації ШІ
 - 3) скасування вироку через використання ШІ

РЕКОМЕНДАЦІЇ з відповідального використання штучного інтелекту для правників

- Завжди просіть посилання на джерела: закони, судові рішення та інші першоджерела.
- Інформуйте клієнта та за потреби питайте згоду на застосування ШІ в роботі над його справою. Закріпіть використання ШІ в договорі.
- Знеособлюйте персональні дані перед введенням їх у ШІ-систему.
- Використовуйте корпоративні або захищені версії ШІ-систем, що не зберігають історію запитів.
- Аналізуючи документи, попросіть ШІ знайти помилки в його ж тексті або навести контраргументи до запропонованої ним позиції. Це допоможе виявити слабкі місця в аналізі.
- Відповідальність за точність та коректність будь-якого документа чи поради несе правник, а не система ШІ. Тому ставтеся до ШІ-інструментів як до помічника, роботу якого потрібно перевіряти

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/IT_LAW/ITL_Guides_recommendations/EN_ITL_20251002_CCBE-guide-on-the-use-of-the-use-of-generative-AI-for-lawyers.pdf

- Хоча інструменти GenAI мають потенціал для підвищення ефективності та підтримки надання юридичних консультацій та послуг, важливо враховувати ризики, пов'язані з їх використанням, та їх вплив на професійні обов'язки юристів. До них належать:
- **Конфіденційність та захист даних:** користувачі, які взаємодіють з інструментами GenAI, можуть несвідомо надавати вхідні дані, які перенавчають модель. Без чіткого розкриття інформації з боку операторів системи особи можуть ненавмисно розкрити конфіденційну або чутливу інформацію, не усвідомлюючи потенційних ризиків
- **Галюцинації:** Так звані галюцинації виникають, коли GenAI та інші системи штучного інтелекту генерують фактично неточні або нелогічні відповіді. У контексті юридичних послуг GenAI може генерувати повністю вигадані прецеденти, створювати неіснуючі судові справи або судові висновки, помилково приписувати цитати суддям або правознавцям або будувати на перший погляд правдоподібні, але повністю вигадані юридичні аргументи.

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

- **Упередженість та підлабузництво** : Упередженість у GenAI означає систематичні помилки або викривлені представлення, що виникають через навчальні дані, дизайн моделі або алгоритмічні процеси. Ці упередження можуть ненавмисно відтворювати або посилювати існуючі суспільні упередження, що призводить до несправедливих або неточних результатів.
- Підлабузництво в GenAI означає тенденцію систем ШІ, особливо великих мовних моделей, генерувати відповіді, які відповідають сприйнятим уподобанням або упередженням користувача, часто надмірно погоджуючись або надаючи надто позитивний відгук. Тому ШІ може надавати пріоритет генеруванню приємних відповідей над наданням точної або критичної інформації, що потенційно може призвести до оманливих або незбалансованих результатів.
- **Відсутність прозорості**: Прозорість систем ШІ означає чіткість і відкритість їхнього функціонування, що дозволяє користувачам розуміти, як приймаються рішення. Це передбачає забезпечення повного доступу та зрозумілості алгоритмів, джерел даних і процесів прийняття рішень. Наразі практично всі системи GenAI демонструють так зване явище «чорного ящика», коли їхні внутрішні процеси міркування є непрозорими і важкими для інтерпретації. Для юристів це ускладнює перевірку точності та надійності контенту, створеного ШІ, що може поставити під загрозу якість юридичних консультацій або подань.

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

- **Інтелектуальна власність:** право власності на вхідні та вихідні дані є ключовим питанням при використанні інструментів GenAI. Для навчання цих інструментів можуть використовуватися дані, захищені авторським правом та/або неліцензовані, а також існує ймовірність порушення авторських прав, якщо вхідні дані, що містять об'єкти авторського права, призводять до впізнаваних результатів.
- **Кібербезпека:** Як і у випадку з усіма цифровими технологіями, використання інструментів GenAI може спричинити та посилювати ризики кібербезпеки, включаючи можливість зловмисного використання вразливостей зловмисниками.
- **Шахрайство:** Шахрайство з використанням GenAI може включати депфейки, синтетичні ідентичності або шахрайство на основі штучного інтелекту, що може становити значні виклики для юристів. Наприклад, депфейки можуть створювати кілька ризиків, таких як підробка особи або маніпулювання системами розпізнавання облич, що може призвести до шкоди репутації юриста або витоку конфіденційної інформації.

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

- Використання інструментів GenAI пов'язане з декількома основними принципами юридичної професії, найважливішими з яких є конфіденційність та професійна компетентність. Однак таке використання також викликає занепокоєння щодо інших **основних принципів, таких як ті, що стосуються взаємодії з судами та колегами по професії.**
- **Конфіденційність:** використання інструментів GenAI може становити ризик розкриття конфіденційної інформації про клієнта. Це пов'язано головним чином з тим, що деякі з цих інструментів можуть бути налаштовані на використання підказок, завантажених документів, зображень або аудіофайлів для подальшого навчання. Тому адвокати повинні утримуватися від введення будь-яких особистих, конфіденційних або інших даних, пов'язаних з клієнтом, в інтерфейс користувача GenAI, наприклад, у вигляді підказок/запитів, якщо не вжито відповідних заходів безпеки. Крім того, адвокати повинні розуміти характер операцій з обробки даних, що здійснюються постачальником GenAI, таких як подальше використання підказок для навчання моделі ШІ або обмін даними з третіми сторонами.
- **Професійна компетентність:** Обов'язок юриста бути компетентним не обмежується лише законодавством та нормативно-правовими актами, а також включає обов'язок бути обізнаним щодо технічного продукту, який буде використовуватися для професійної діяльності. Щоб уникнути або зменшити ризики, пов'язані з використанням інструментів GenAI в юридичній практиці, **юристи повинні перевіряти результати роботи GenAI** перед тим, як використовувати їх у своїй роботі (якщо це вимагає конкретний випадок), розуміти можливості та обмеження всіх технологічних рішень, які вони використовують у своїй роботі, включаючи GenAI, а також розуміти різні контексти, в яких вони використовують GenAI, та наслідки і ризики, що виникають у результаті такого використання. Юристи також повинні проходити відповідні навчальні заходи та звертатися до доступних порад та рекомендацій своїх відповідних колегій адвокатів або юридичних товариств щодо використання GenAI в юридичній практиці (якщо такі є).

Council of Bars and Law Societies of Europe guide on the use of generative AI by lawyers

- **Незалежність:** Використання Gen AI юристами створює проблеми щодо збереження професійної об'єктивності. Вони виникають у контексті упередженості та підлещування, коли система AI може давати рекомендації, що закріплюють упередженість і можуть не враховувати необхідні нюанси та належну увагу до конкретних обставин і потреб клієнта. Юристи, які покладаються на такі інструменти, ризикують внутрішньо засвоїти ці упередження, що може вплинути на їхню поведінку, тим самим підриваючи їхній обов'язок надавати неупереджені поради.
- **Прозорість та інформація для клієнта:** Як і в випадку з іншими технологіями та інструментами, якщо можна обґрунтовано припустити, що поінформований клієнт висловить заперечення, висуне умови або інакше матиме застереження щодо використання GenAI для зазначеної мети, адвокат повинен забезпечити прозорість у відносинах з клієнтом.
- **Інші основні принципи:** Адвокати, які використовують контент, створений за допомогою штучного інтелекту, без належної перевірки, можуть зазнати санкцій за професійну недбалість та/або неповагу до суду, судові позови за недбалість, шкоду інтересам своїх клієнтів та довірі клієнтів до свого адвоката, а також за шкоду репутації адвоката. У цьому контексті адвокати також повинні пам'ятати про інші основні принципи, такі як гідність і честь юридичної професії, добросовісність і добра репутація окремого адвоката, лояльність до клієнта та повага до верховенства права і справедливого відправлення правосуддя.
- Крім того, адвокати, які використовують GenAI, можуть створити ризики щодо дотримання зобов'язань щодо конфлікту інтересів, оскільки системи штучного інтелекту можуть бути навчені або мати доступ до конфіденційної інформації від декількох юридичних фірм та клієнтів, що потенційно може призвести до ненавмисного обміну інформацією або конфлікту інтересів.

ABA issues first ethics guidance on a lawyer's use of AI tools

- адвокати повинні враховувати низку типових правил, викладених у Типових правилах професійної поведінки АВА, зокрема:
- **Правило 1.1 (Компетентність).** Воно зобов'язує адвокатів надавати клієнтам компетентне представництво та вимагає від них застосовувати «юридичні знання, навички, ретельність і підготовку, які є обґрунтовано необхідними для представництва». Крім того, адвокати повинні розуміти «переваги та ризики, пов'язані» з технологіями, що використовуються для надання юридичних послуг клієнтам.
- **Правило 1.6 (Конфіденційність інформації).** Адвокат, який використовує GAI, повинен усвідомлювати обов'язок зберігати конфіденційність всієї інформації, що стосується представництва клієнта, незалежно від її джерела, якщо клієнт не надає інформованої згоди.
- Інші зразкові правила вимагають від адвокатів поширювати подібні заходи захисту на інформацію колишніх та потенційних клієнтів.

ABA issues first ethics guidance on a lawyer's use of AI tools

- **Правило 1.4 (Комунікації).** Стосується обов'язку адвокатів спілкуватися зі своїми клієнтами і ґрунтується на юридичних зобов'язаннях адвокатів як довірених осіб, які включають «обов'язок адвоката негайно повідомляти клієнта про будь-яку інформацію, яку важливо отримати клієнту». Особливо важливим для GAI є те, що правило 1.4(a)(2) встановлює, що адвокат повинен «розумно консультиватися» з клієнтом щодо засобів досягнення цілей клієнта.
- **Правило 1.5 (Гонорари).** Це правило вимагає, щоб гонорари та витрати адвоката були розумними, і включає критерії для оцінки того, чи є гонорар або витрати розумними. Якщо адвокат використовує інструмент GAI для складання позовної заяви і витрачає 15 хвилин на введення відповідної інформації в програму, адвокат може стягувати плату за цей час, а також за час, необхідний для перевірки точності та повноти отриманого проекту.

ПОЗИЦІЯ ВС: НЕПОВАГА ДО СУДДІВ

- дії заявника у сукупності (подання завідомо безпідставної заяви на роз'яснення постанови касаційної інстанції, право на роз'яснення якої не передбачено статтею 245 ГПК України, апелювання до "позиції" штучного інтелекту "ChatGPT", згенерованого ним у відповідях з окремого питання, що вже розглянув суд) є виявом неповаги до суддів Верховного Суду, не спрямовані на ефективний захист прав, свобод та інтересів позивача від імовірних порушень з боку відповідача

ПОЗИЦІЯ ВС: ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ

- Заява є явно необґрунтована та завідомо безпідставна (фактично зводиться до незгоди з рішенням суду, повторного перегляду висновків суду з наданням іншого судового тлумачення та наданні відповіді на питання, що взагалі не були предметом спору), не відповідає завданню господарського судочинства та є зловживанням правом на подання заяви, тому Верховний Суд вважає її неприйнятною згідно зі статтею 43 ГПК України

ПОЗИЦІЯ СУДДІ ВС: ОКРЕМА ДУМКА

пославшись на відповіді, згенеровані ШІ "ChatGPT", з метою обґрунтування своєї позиції, зважаючи зміст заяви, наведені в ній доводи та аргументи, Заявник не виявив неповагу до Суду та не поставив під сумнів його висновки, навпаки - прагнув з'ясувати та уточнити окремі висновки з питань, щодо яких висловився Верховний Суд. У заяві відсутні будь-які принизливі, образливі чи інші негативні висловлювання, відверта демонстрація неповаги до Суду тощо. Саме по собі посилення на інформацію, що була згенерована за допомогою технологій ШІ, за відсутності інших обґрунтованих обставин, які б свідчили про недобросовісні процесуальні дії особи, **не може визнаватися зловживанням процесуальними правами**

ПОЗИЦІЯ ВС: ОЦІНКА СУТІ

- посилення скаржника на те, що суд апеляційної інстанції необґрунтовано відхилив клопотання про дослідження електронних доказів, а саме відповіді двох штучних інтелектів (GROK та ChatGPT) щодо підтвердження буквального трактування підпункту 6 пункті 23 Договору, колегією суддів відхиляються, оскільки штучний інтелект може бути корисним та допоміжним інформативним інструментом у сфері правосуддя, але не може замінити ні роль суддів, ні принципів належності, допустимості та достовірності доказів, передбачених главою 5 ГПК України.
- Технологію слід використовувати лише для підтримки та посилення верховенства права. Технологія може використовуватися лише для підтримки та допомоги судам і суддям належному управлінні та визначенні проваджень. Ухвалення рішень має, явно чи неявно, здійснюватися лише суддями. Це не можна делегувати або виконувати за допомогою технології. Судова автономія повинна поважатися шляхом використання технологій.
- Натомість у справі, що розглядається, учасник використовує технологію штучного інтелекту не як засіб сприяння здійсненню належного правосуддя, а навпаки - з метою заперечення (ставлення під сумнів, оскарження) вже зроблених судом висновків.

ПОЗИЦІЯ ВС: ОЦІНКА СУТІ

- Наведене узгоджується з правовою позицією, викладеною Верховним Судом в ухвалі від 08.02.2024 у справі № 925/200/22.
- Отже висновки суду апеляційної інстанції, про те, що відповідач фактично просить суд апеляційної інстанції спростувати чи підтвердити обставини встановлені судом першої інстанції, на підставі відповідей з окресленого питання, що згенерував штучний інтелект «ChatGPT», який не визнається як джерело достовірної науково доведеної інформації, на противагу висновкам, що були зроблені судом першої інстанції в судовому рішенні, є цілком правомірними.

ПОЗИЦІЯ ВС: ОЦІНКА СУТІ

- Верховний Суд не бере до уваги переклад медичних довідок за допомогою інтернет ресурсу DeepSeek (китайська компанія в галузі штучного інтелекту), оскільки надані без апостилю компетентного органу держави, тому не можуть вважатися належними доказами.

ПОЗИЦІЯ ВС: вимога людської перевірки

- Окремої уваги заслуговує те, що ГУ ПФ України в Житомирській області у касаційній скарзі покликається на висновки щодо застосування норм права, викладені у постанові Великої Палати Верховного Суду від 03 липня 2019 року у справі № 9901/12/19 та постановах Верховного Суду від 17 жовтня 2019 року у справі № 826/12123/18, від 11 листопада 2021 року у справі № 440/2142/20, від 09 червня 2022 року у справі № 260/4210/21, від 14 лютого 2023 року у справі № 640/10944/21, від 21 березня 2024 року у справі № 520/17892/23.
- Перевіркою Єдиного державного реєстру судових рішень встановлено, що жодного з перерахованих судових рішень Великої Палати Верховного Суду та Верховного Суду не існує в реальності. Так, Велика Палата Верховного Суду у справі № 9901/12/19 про оскарження законності притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності ухвалила постанову від 25 червня 2019 року (а не 03 липня 2019 року), в якій не викладала висновків щодо правового статусу інформаційних листів органів державної влади, який "цитує" ГУ ПФ України в Житомирській області, а судові рішення у справах № 826/12123/18, № 440/2142/20, № 260/4210/21, № 640/10944/21 та № 520/17892/23 взагалі не переглядалися у касаційному порядку.
- Тобто, зазначені у касаційній скарзі номери справ та дати ухвалення постанов є вигаданими, а посилання на сформовані висновки - неправдивими.
- Такі дії ГУ ПФ України в Житомирській області суперечать принципу добросовісності користування процесуальними правами, закріпленому у статті 45 КАС України. Це також ставить під сумнів обґрунтованість касаційної скарги в цілому.

ПОЗИЦІЯ ВС: вимога людської перевірки

- Верховний Суд звертає увагу, що характер наведених посилань може свідчити про використання учасником справи інструментів штучного інтелекту (далі - ШІ) та, відповідно, отримання на запит результату у формі "галюцинацій". Згідно з галузевими стандартами України, "галюцинування" визначається як феномен, за якого результат роботи системи генеративного ШІ містить неточну або хибну інформацію, що оманливо представлена як достовірна (Словник термінів у сфері штучного інтелекту, схвалений Міністерством цифрової трансформації, пункт 24, 2024 рік).
- "Процитовані" ГУ ПФ України в Житомирській області висновки суду касаційної інстанції настільки точно відповідають потребам аргументації скаржника, що може вказувати на ймовірний запит до ШІ підібрати відповідну судову практику, яку технологія могла згенерувати, не маючи доступу до реальних баз даних (реєстрів).
- Також Верховний Суд звертає увагу на тому, що використання ШІ для підготовки процесуальних документів саме по собі не заборонено. Проте відповідальність за достовірність інформації, викладеної у процесуальних документах, покладається виключно на учасника справи.

ПОЗИЦІЯ ВС: вимога людської перевірки

- Верховний Суд наголошує на обов'язковості дотримання принципу фахового людського контролю (human-in-the-loop). Використання ШІ у правничій діяльності допускається виключно як допоміжний інструмент, який не може замінити професійну діяльність правника: його критичне мислення, фахове судження та правову кваліфікацію (Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників (схвалені Міністерством цифрової трансформації та Міністерством юстиції України, липень 2025 року).
- Відповідно до встановлених етичних стандартів, правник зобов'язаний самотійно перевірити (верифікувати) результати, згенеровані ШІ, шляхом перехресної перевірки з офіційними джерелами - базами законодавства та реєстром судових рішень. Принцип добросовісності вимагає від учасника справи утримуватися від використання результатів роботи ШІ, якщо достовірність джерел перевірити неможливо (Положення про використання технологій штучного інтелекту працівниками Апарату Верховного Суду: затверджене наказом Керівника Апарату Верховного Суду від 08 грудня 2025 року № 117).

ПОЗИЦІЯ ВС: вимога людської перевірки

- **Подання до Суду недостовірної інформації, зокрема посилань на неіснуючі постанови та правові позиції Верховного Суду як підстави касаційного оскарження, передбаченої пунктом 1 частини четвертої статті 328 КАС України, становить порушення принципу добросовісності користування процесуальними правами, закріпленого у статті 45 КАС України, незалежно від способу підготовки цієї інформації.**
- **Водночас подання до Суду процесуальних документів, згенерованих ШІ, за відсутності фахової перевірки, свідчить про неналежне виконання професійних обов'язків і недобросовісне користування учасником справи процесуальними правами, що може бути кваліфіковано як вияв неповаги до Суду.**
- **За таких обставин Суд вважає, що у відкритті касаційного провадження слід відмовити.**
- <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133336040>

- **Принцип відповідальності:** остаточне рішення про використання у своїй роботі результатів, отриманих із використанням ШІ, працівник приймає самостійно на власний критичний розсуд. Водночас застосування ШІ в роботі не знімає з працівника відповідальності за результати його роботи та за відповідність їх вимогам законодавства України.
- **Принцип добросовісності та достовірності:** 1) будь-яка інформація, створена з використанням ШІ, обов'язково повинна бути фахово перевірена відповідним працівником на точність, достовірність і відсутність упереджень; 2) для підвищення якості роботи із ШІ працівникам слід формулювати чіткі та коректні запити, а також вживати заходів для виявлення та перевірки першоджерел наданої інформації, якщо перевірити достовірність джерела неможливо, працівнику слід утриматися від використання такого результату як належно підтвердженого; 3) під час роботи з технологіями ШІ працівник повинен приділяти особливу увагу походженню та достовірності вхідних даних (завантаженої інформації та документів); для аналізу й узагальнень слід використовувати, наскільки це можливо, дані з офіційних джерел.

Положення про використання технологій штучного інтелекту працівниками Апарату Верховного Суду

- Використання загальнодоступних технологій ШІ дозволяється виключно для технічних, допоміжних або навчальних завдань, що не передбачають введення інформації з обмеженим доступом. Працівник повинен, наскільки це технічно можливо, відмовитися від надання дозволу на використання введених даних для подальшого навчання технології.
- Забороняється використання технології ШІ для: 1) опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання; 2) аналізу та моніторингу поведінки працівників; 3) спроб прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах; 4) автоматичного створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження; 5) опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані.

Положення про використання технологій штучного інтелекту працівниками Апарату Верховного Суду

- 1) працівники зобов'язані ретельно перевіряти отримані результати; усі фактичні дані, цитати й покликання на нормативні акти чи судову практику необхідно звіряти з першоджерелами (актами законодавства, офіційними базами даних тощо) та за потреби коригувати;
- 2) забороняється завантажувати службові документи, що містять інформацію обмеженим доступом, у тому числі персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо, до будь-яких загальнодоступних технологій ШІ;
- 3) для роботи з інформацією з обмеженим доступом можна використовувати тільки затверджені керівником Апарату Верховного Суду технології ШІ, які гарантують належний захист даних, відповідність вимогам безпеки, конфіденційність, контроль доступу, прозорість інформації про архітектуру технології та даних для її навчання, а також мінімізацію алгоритмічної упередженості.

ПОЗИЦІЯ ВАКС: ЗЛОВЖИВАННЯ ТА НЕПОВАГА ДО СУДУ

HSA

HIGHER
SCHOOL OF
ADVOCACY

- У апеляційній скарзі зазначено: «по результатам консультацій з своїми двома адвокатами, які одноставно попередили мене, що враховуючи той факт, що на даний час в Україні доволі високий рівень суддівсько-процесуального свавілля у цілому, то вони не хочуть брати з мене кошти за складання апеляційної скарги на вказану Ухвалу слідчого судді ВАКС ОСОБА_3 , бо вони гарантовано впевнені, що буде така ж сама формальна бюрократична відписка». Далі апелянт зазначає: «для подальшого звернення до ЄСПЛ, все ж треба подати формальну апеляційну скаргу до Апеляційної палати ВАКС. А щоб, не прикладати відповідних зусиль та не повторювати усі ті аргументи та обґрунтування, які вже були викладені у моїй Скарзі..., а також щоб не нести додаткових витрат на таку безнадійну справу як апеляційне оскарження, то вони порадили мені звернутись до загального усім відомого ChatGPT щоб був доволі цікавий прецедент.... відносно протистояння логічного ChatGPT, з самим «справедливим» українським судочинством. Дослухавшись до їх порад, я так і зробила».

ПОЗИЦІЯ ВАКС: ЗЛОВЖИВАННЯ ТА НЕПОВАГА ДО СУДУ

- Крім того, для обґрунтування незаконності оскаржуваної ухвали та «щоб, не прикладати відповідних зусиль» апелянт звернулась до ChatGPT.
- Надання суду в обґрунтування апеляційної скарги інформації, згенерованої штучним інтелектом "ChatGPT", що немає нормативного регулювання та науково доведеного підґрунтя для використання, на противагу висновкам, зробленим слідчим суддею в рішенні, теж сприймаю як неповагу.
- Відповідно до Ухвали Верховного Суду від 08 лютого 2024 року у справі № 925/200/22 навмисне чи недбале зловживання ресурсами суду, в тому числі, використання штучного інтелекту без належного розуміння його можливостей як підстави для протиставлення висновкам суду, можуть підірвати довіру до судової системи. Така поведінка суперечить меті права на звернення до суду.
- Вважаю, що суд повинен приймати рішення, згідно чинного законодавства, на підставі фактичних обставин справи та висловлених правових позицій учасників судового процесу, а не виходячи з емоцій учасника, наданих ним особистих характеристик суду та інформації, згенерованої штучним інтелектом. Апелювання до позиції, згенерованої ChatGPT розцінюю як зловживання процесуальними правами, прояв неповаги до суду, а також до судової системи загалом.

ШІ У ВИРОКУ

- Колегія суддів звертає увагу на зміст вироку, який обтяжений довільним трактуванням загальних понять, тверджень, наведенням теоретичних аспектів права, згенерованих штучним інтелектом "ChatGPT", що ставить під сумнів суддівський розсуд та судові тлумачення окремих питань, беручи до уваги суть пред`явленого обвинувачення.
- Також судом першої інстанції у вироку наведено узагальнені поняття та теоретичні міркування щодо об`єктивної та суб`єктивної сторін інкримінованих ОСОБА_7 правопорушень, однак вони не відображають фактичні обставини кримінального провадження та не містять прив`язки до даного кримінального провадження.
- Вирок у такому вигляді без встановлення судом фактичних обставин кримінального провадження - в будь-якому разі не може бути законним.
- Використання технологій повинно, перш за все, поважати природу судового процесу (пункт 90 висновку КРЕС № 26 (2023) від 1 грудня 2023 року "Рухаючись вперед: використання асистивних технологій у судочинстві").
- Штучний інтелект може бути корисним та допоміжним інструментом у сфері правосуддя, але не може замінити роль суддів (рішення Верховного Суду від 08 лютого 2024 року у справі 925/200/22). (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129699665>)

ШІ У ВИРОКУ

- ПОЗИЦІЇ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:
- *Деталізація мотивування при критиці потенційного застосування ШІ.* З аналізу тексту ухвали складно зрозуміти, як суд ідентифікував підстави скасування. Судячи з ухвали, саме використання ШІ стало істотним порушенням, хоча згадувалися і інші недоліки вироку. Що ж до істотності порушень, то вони не відносяться до того переліку, що передбачений ч. 2 ст. 412 КПК України. А отже, при встановленні під час апеляційного розгляду інших істотних порушень, крім передбачених у ч. 2 ст. 412 КПК, судам слід враховувати, чи такі порушення перешкодили або могли перешкодити ухваленню законного та обґрунтованого судового рішення суду першої інстанції. Порушення кримінального процесуального закону, які не вплинули та не могли вплинути на винесення законного та обґрунтованого судового рішення, не є підставами для скасування судового рішення (п. 19 Листа ВССУ Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України від 21.11.2012 № 10-1717/0/4-12).

ШІ У ВИРОКУ

- ПОЗИЦІЇ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:
- *Чи є використання ШІ для підготовки тексту вироку саме по собі істотним порушенням КПК України? Аналіз ст. 412 КПК України, як видається, не дає підстав для таких безкомпромісних тверджень. Оцінювати дотримання ст. 16 Кодексу суддівської етики суд апеляційної інстанції повноважень не має (вона, до речі, і не згадується). «Вирок у такому вигляді без встановлення судом фактичних обставин кримінального провадження - в будь-якому разі не може бути законним» - важливе формулювання, яке, тим не менш, потребує пояснення, які саме частини вироку є незаконними, в чому полягають порушення КПК України, і як визначено їх істотність.*

ГАЛЮЦИНАЦІЇ ШІ У АПЕЛЯЦІЙНІЙ СКАРЗІ

- щодо нібито існуючих правових позицій Верховного Суду, на які посилається адвокат ОСОБА_6 в своїй апеляційній скарзі, суд вважає за необхідне зазначити наступне.
- Аналіз змісту апеляційної скарги дає підстави для **висновку про недобросовісне використання інструментів штучного інтелекту при її підготовці**. Посилання на постанови Верховного Суду у справах № 761/23523/17, № 522/1916/18, № 243/667/18, № 761/4625/18 як на такі, що дозволяють ігнорувати строки оскарження, є **грубим викривленням реальної судової практики**. Перевіркою встановлено, що зазначені номери справ або відсутні в Єдиному державному реєстрі судових рішень, або стосуються проваджень про адміністративні правопорушення, розглянутих судами першої інстанції, та не містять жодних висновків Верховного Суду щодо застосування норм КПК України. **Використання вигаданих правових позицій (так званих «галюцинацій» штучного інтелекту) та подання до суду неперевіраних процесуальних документів свідчить про неналежне виконання професійних обов'язків правником, порушує принцип юридичної визначеності та є виявом неповаги до суду** (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133587000>).

ГАЛЮЦИНАЦІЇ ШІ У АПЕЛЯЦІЙНІЙ СКАРЗІ

- Коментар:
- 1) *Неповідомлення про використання ШІ*
- 2) *Проблема галюцинацій ШІ*
- 3) *Констатація неналежного виконання професійних обов'язків правником*
- 4) *Ризики стигматизації правника неправильною ідентифікацією використання ШІ*

ГАЛЮЦИНАЦІЇ ШІ У АПЕЛЯЦІЙНІЙ СКАРЗІ

- Цікава практика запроваджена у Канаді (Манітоба): Court of King's Bench of Manitoba прописав практичне керівництво “Use of Artificial Intelligence in Court Submissions”.
- Воно містить важливу настанову: «існують обґрунтовані побоювання щодо надійності та точності інформації, отриманої в результаті використання штучного інтелекту. Щоб вирішити ці проблеми, у випадках, коли штучний інтелект використовувався для підготовки матеріалів, що подаються до суду, у цих матеріалах має бути вказано, як саме використовувався штучний інтелект»
- (*Practice direction court of King's bench of Manitoba. URL: https://www.manitobacourts.mb.ca/site/assets/files/2045/practice_direction_-_use_of_artificial_intelligence_in_court_submissions.pdf*).

ШІ ТА ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПРОТИ КЛОПОТАННЯ ПРО ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ

- Захисник ОСОБА_11 зауважив, що клопотання прокурора про продовження дії запобіжного заходу у вигляді цілодобового домашнього арешту обвинуваченим, після перевірки штучним інтелектом, відповідно до висновку штучного інтелекту, ризики не зазначені. Крім того, докази на застосування практично найсуворішого виду запобіжного заходу не має, тому прошу змінити обвинуваченим ОСОБА_8 , ОСОБА_9 , ОСОБА_10 запобіжний захід у вигляді цілодобового домашнього арешту на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту в нічний час доби (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110040630>)

ШІ ЯК АРГУМЕНТ НЕВИНУВАТОСТІ

- захист вважає, що не спростовано версії засудженого про надсилання фотографій розробленим ним штучним інтелектом, а експертні дослідження проведено некомпетентними спеціалістами.
- **Щодо версії сторони захисту**
- 28. Сторона захисту стверджує, що інкриміновані засудженому зображення були надіслані створеним ним штучним інтелектом (роботом) без його відома.
- 29. Суди попередніх інстанцій відхилили цю версію засудженого. Вони ґрунтували свій висновок про його причетність до злочинів не лише на факті надсилання дитячої порнографії програмними засобами, але й на діях засудженого, які ні в якому разі не могли бути результатом діяльності штучного інтелекту. Наприклад, засуджений встановив місце проживання потерпілої, куди неодноразово приїжджав та фотографував будинок; також він отримав інформацію про заклади, де вона навчалась та тренувалась, крім того передавав їй певні речі про що згадував у тому ж листуванні, в якому й були переслані порнографічні зображення.
- 30. За таких обставин Суд вважає, що у цій справі висновок про доведеність винуватості засудженого підтверджується дослідженими в судовому засіданні доказами, оціненими відповідно до статті 94 КПК з точки зору їх належності, допустимості, достовірності, а сукупності доказів - достатності для прийняття рішення.
- (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127826090>)

ШІ ЯК АРГУМЕНТ НЕВИНУВАТОСТІ

- Обвинувачений зазначив, що його телефон вилучили за адресою АДРЕСА_5 23.04.2022 об 11:30 люди, які були з озброєні, без участі адвоката, що далі було з його телефоном після цього йому невідомо, вони могли що завгодно зробити.
- **Технології, штучний інтелект, мають можливість робити підробки в інтернеті на фото на відео та інше, сказати, що і хто передавав з його телефону інформацію невідомо.**
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122455692>)

ШІ ЯК АРГУМЕНТ НЕВИНУВАТОСТІ

- Обвинувачений в судовому засіданні свою вину не визнав, суду пояснив, що працює на дому, люди приносять йому ремонтувати комп'ютери. Має певні знання в комп'ютерних програмах. В його домоволодінні за місцем мешкання було проведено обшук та вилучено комп'ютер, жорсткий диск.
- На комп'ютері дійсно були виявлені фотозображення, однак він не вважає їх дитячою порнографією. Доступ до його комп'ютера ніхто крім нього не мав. Як саме фото, виявлені на його комп'ютері з'явилися пояснити не може, він їх точно не скачував.
- Програмою «BitTorrent» користувався для скачування комп'ютерних ігор, фотографії дитячої порнографії не скачував. **Вважає, що всі фотографії на його комп'ютері, що були виявлені працівниками поліції згенеровані штучним інтелектом (<https://reustr.court.gov.ua/Review/125772125>).**

ШІ ЯК АРГУМЕНТ НЕВИНУВАТОСТІ

- Просив звернути увагу, що жодних інших доказів, окрім письмового огляду інтернет-ресурсів не було надано.
- Крім того, **неможливо встановити чи не згенеровано дані докази за допомогою штучного інтелекту.**
- Свідки допитані не були, речові докази не долучались, докази вважає фейковими.
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128266214>)

ШІ ТА НОВОВІЯВЛЕНІ ОБСТАВИНИ

- У касаційній скарзі засуджений вказує на те, що суди належним чином не дослідили отриману відповідь від компанії мобільного зв'язку щодо телефонних з'єднань та трафіку руху свідка ОСОБА_3, який надавав йому послуги таксі, за результатами чого, на думку автора скарги, суди мали допитати свідків ОСОБА_2 та ОСОБА_3, дослідити час з'єднань абонента ОСОБА_2, отримати відповіді та пояснення від ТОВ «Лайфселл» і дати оцінку супутникових даних й розрахунків штучного інтелекту, які він надавав суду, вважає таким обставинам суди мали надати оцінку в порядку ст. 94 КПК.
- Позиція суду: додатковий аналіз таких даних не є нововиявленими обставинами в розумінні ст. 459 КПК
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126289928>)

ЕКСПЕРТИЗА

- експертизи матеріалів і засобів відео-звукозапису, а саме дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ
- Питання:
- 9) Чи можливо виключити застосування штучного інтелекту при створенні звукозаписів (відеозаписів/відеозвукозаписів) наявних на оптичному диску DVD-R №65/4/52-956т від 28.05.2021 представленому на дослідження за допомогою генератору голосу (наприклад «Lovo.ai», «Murf», «Synthesis», «Speechify», «WellSaid», «ElevenLabs», «Fliki», «Altered Studio» та інших)? (<https://reustr.court.gov.ua/Review/121524211>)

ШІ У ДОВОДАХ СКАРГИ

- Крім того, захисник вказує що дозвіл на проведення НСРД відносно ОСОБА_13 було надано 24.10.2023 та проведено 26.10.2023 в той час HTML файли за допомогою яких було збережено інформацію отриману в ході проведення НСРД були створені 18.10.2023 та 02.10.2023, тобто до надання дозволу на проведення НСРД та до внесення відомостей до ЄРДР. Зазначає захисник і про те, що збережені в HTML-документі відомості можливо створити самостійно, за допомогою Chat GPT, інструкції зі створення такого файлу захисник додає до апеляційної скарги (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122900106>).

ШІ та захист за КУпАП

- суд не бере до уваги письмові пояснення адвоката, в яких він посилається на висновки штучного інтелекту «CHAT GPT».
- Зміст права на справедливий суд несумісний зі свідомим виявом учасником судового процесу чи його представником неповаги до суду. Правова система має бути спроможною ефективно себе захистити від вияву цієї неповаги. І саме на такий захист спрямовані заходи, які суд застосовує через зловживання учасником судового процесу процесуальними правами (пункт 102 постанови Великої Палати Верховного Суду від 18 серпня 2022 року у справі № 9901/388/20 (провадження № 11-12зай220)).
- Судді та адвокати розділяють основоположний обов'язок дотримання процесуальних норм та принципів справедливого судочинства.
- Адвокати, усвідомлюючи роль Верховного Суду у демократичному суспільстві, мають виявляти високий рівень професійної обачності і конструктивної співпраці з судом, позбавляючи його від подачі завідомо необґрунтованих скарг (заяв). Навмисне чи недбале зловживання ресурсами суду, в тому числі використання штучного інтелекту без належного розуміння його можливостей як підстава для протиставлення його висновків висновкам суду, можуть підірвати довіру до судової системи. Така поведінка суперечить меті права на звернення до суду.
- **Надання суду, у якості доказу розрахунків здійснених штучним інтелектом "ChatGPT", на підставі якого суд має встановити відсутність події і складу адміністративного правопорушення, замість надання належного доказі висновку експерта, який буде складений особою, яка має відповідний фах та попереджена про кримінальну відповідальність, за відсутності будь яких інших доказів, суд сприймає як неповагу** (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123895750>).

БАЗА СУДОВИХ РІЩЕНЬ З ГАЛЮЦИНАЦІЯМИ ШІ

<https://www.damiencharlotin.com/hallucinations/>

Damien Charlotin | Scholarship | Curriculum Vitae | Data | Book Projects

AI Hallucination Cases

This database tracks legal *decisions*¹ in cases where generative AI produced hallucinated content – typically fake citations, but also other types of AI-generated arguments. It does not track the (necessarily wider) universe of all fake citations or use of AI in court filings.

While seeking to be exhaustive (713 cases identified so far), it is a work in progress and will expand as new examples emerge. This database has been featured in news media, and indeed in several decisions dealing with hallucinated material.²

If you know of a case that should be included, feel free to [contact me](#).³

Based on this database, I have developed an [automated reference checker](#) that also detects hallucinations: PeAlkan. Check the Reports 📄 in the database for examples, and [reach out to me](#) if for a demo!

For weekly takes on cases like these, and what they mean for legal practice, subscribe to Artificial Authority.

Artificial Authority

A look at news and developments at the intersection of AI and the Law

By Damien Ch

By subscribing you agree to [Substack's Terms of Use](#), our [Privacy Policy](#) and our [Information collection notice](#)

#substack

Search cases, courts	Case	Court /	Date ▼	Party	AI Tool ⓘ	Nature of	Outcome /	Monetary	I-
----------------------	------	---------	--------	-------	-----------	-----------	-----------	----------	----

Активация Windows
Иногда требуется Windows. Не забудьте проверить "Параметры".

БАЗА СУДОВИХ РІЩЕНЬ З ГАЛЮЦИНАЦІЯМИ ШІ

<https://www.damiencharlotin.com/hallucinations/>

Case	Court / Jurisdiction	Date ▼	Party Using AI	AI Tool ⓘ	Nature of Hallucination	Outcome / Sanction	Monetary Penalty	Details	Report(s)
Bunce v. Visual Technology Innovations (2)	E.D. Pennsylvania (USA)	20 April 2026	Lawyer	Unidentified	<p>Fabricated Case Law (1)</p> <p>Misrepresented Case Law (1)</p>	Monetary Sanction, Additional CLE	5000 USD		 Motion for sanctions
<i>Source: Yolokh</i>									
Jamie Lee Saunders v. Albertsons/Safeway, LLC	D. Colorado (USA)	16 April 2026	Lawyer	Unidentified	<p>Fabricated Case Law (1)</p>	Warning	—		—
<i>Source: Jesse Schaefer</i>									
Stance Strong and Kinisha Strong v. Zubha Pop Foods LLC d/b/a Popeyes Chicken	CA Illinois (1d) (USA)	15 April 2026	Pro Se Litigant	Centient AI	<p>Fabricated Case Law (1)</p> <p>Misrepresented Case Law (2)</p>	Brief Struck	—		—
Amit Arora v Canadian National Railway	Federal Court (Canada)	15 April 2026	Pro Se Litigant	Unidentified	<p>Fabricated Case Law (1)</p> <p>Misrepresented Case Law (1)</p>	Warning	—		—

ШТРАФИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- *Mata v. Avianca, Inc.*, США, 2023 – 5 тис. доларів штрафу за вигадані прецеденти (<https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2022cv01461/575368/54/>)
- *Shana Jordan, et al. v. Chicago Housing Authority et al.*, США, 2025 – 59500 доларів (https://websitedc.s3.amazonaws.com/documents/Jordan_v._CHA_USA_5_December_2025.pdf)
- *Disability Rights Mississippi v. Palmer Home for Children*, США, 2025 – 20883 доларів, фальшиві цитати та вигадані прецеденти (https://websitedc.s3.amazonaws.com/documents/Disability_Rights_Mississippi_v._Palmer_Home_USA_19_December_2025.pdf)
- *Couvrette v. Wisnovsky*, США, 2025 – 15500 доларів (https://websitedc.s3.amazonaws.com/documents/Couvrette_v._Wisnoky_USA_12_December_2025.pdf)
- Символічні штрафи – 1 долар

ШТРАФИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- *N.Z. et al. v. Fenix International Limited et al.*, США, 2025 – 13 тис. доларів штрафу за 4 документи з галюцинаціями ШІ (<https://fingfx.thomsonreuters.com/gfx/legaldocs/gkplqjykvb/Order%20Denying%20Motion%20for%20Leave%20to%20Withdraw%20and%20Imposing%20Sanctions.pdf>)
- Суд вважає, що Кері та Hagens Bermap порушили Правило 11, оскільки юридичні аргументи, викладені в запереченні, були підкріплені вигаданими аргументами та невірно інтерпретували існуючі аргументи та цитати з документів. Більше того, Кері та Hagens Bermap мають обов'язок здійснювати ефективний нагляд за роботою Бойда відповідно до Правил професійної етики Каліфорнії.
- Хоча Кері та Hagens Bermap не знали, що ШІ використовувався в заперечних заявах на момент подання, вони мали обов'язок «докласти розумних зусиль, щоб забезпечити дотримання іншими адвокатами цих правил та Закону про адвокатуру штату».

ШТРАФИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- *Lacey v. State Farm, США, 2025, 31100* доларів штрафу за поданий до суду бриф з галюцинаціями (дві абсолютно неіснуючі справи, інші невірні «цитати»), https://www.lawnext.com/wp-content/uploads/2025/05/C.D.-Cal.-24-cv-05205-dckt-000119_000-filed-2025-05-06.pdf
- З рішення:
- Відверто кажучи, використання штучного інтелекту позивачем ввело мене в оману. Я прочитав їхній бриф, був переконаний (або, принаймні, заінтригований) авторитетами, на яких вони посилалися, і переглянув рішення, щоб дізнатися про них більше, — тільки щоб з'ясувати, що їх не існує. Це лякає.
- Це майже призвело до ще більш страшного результату (з моєї точки зору) – включення цих фальшивих матеріалів до судового рішення. Потрібні сильні запобіжні заходи, щоб адвокати не піддавалися на цей легкий шлях.
- З цих причин додаткові документи позивача відхиляються, і подальше розкриття інформації щодо спірного питання про привілей не буде надано.
- Крім того, юридичним фірмам позивача наказано (солідарно) виплатити компенсацію захисту в загальній сумі 31 100 доларів.

НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- *Ko v. Li, Канада, 2025* (<https://www.canlii.org/en/on/onsc/doc/2025/2025onsc2766/2025onsc2766.pdf>):
- Схоже, що фактум пані Лі міг бути створений штучним інтелектом і раніше Подаючи фактум і покладаючись на нього в суді, можливо, вона не перевірила, що справи були реальними або підтверджували юридичні положення, які подано до суду письмово, а потім знову усно.
- [15] Усі юристи мають обов'язки перед судом, перед своїми клієнтів та щодо здійснення правосуддя.
- [16] Обов'язок адвоката — вірно представляти Закон до суду.
- [17] Обов'язок адвоката — не фабрикувати справу прецедентів і не для того, щоб неправильно цитувати справи для тверджень, які вони не підтримують.
- [18] Обов'язок юриста — використовувати технології, проводити юридичні дослідження та компетентно готувати судові документи.
- [19] Обов'язок адвоката — наглядати за персоналом та досліджувати матеріал, підготовлених для підпису.
- [20] Обов'язок адвоката — забезпечити людське дослідження матеріалів, виготовлених за допомогою нелюдських технологій, таких як генеративний штучний інтелект.
- [21] Само собою зрозуміло, що це обов'язок адвоката читати справи перед поданням їх до суду як прецедент. Як мінімум адвокат зобов'язаний не подавати до суду документи, яких не існує або які суперечать його твердженням.

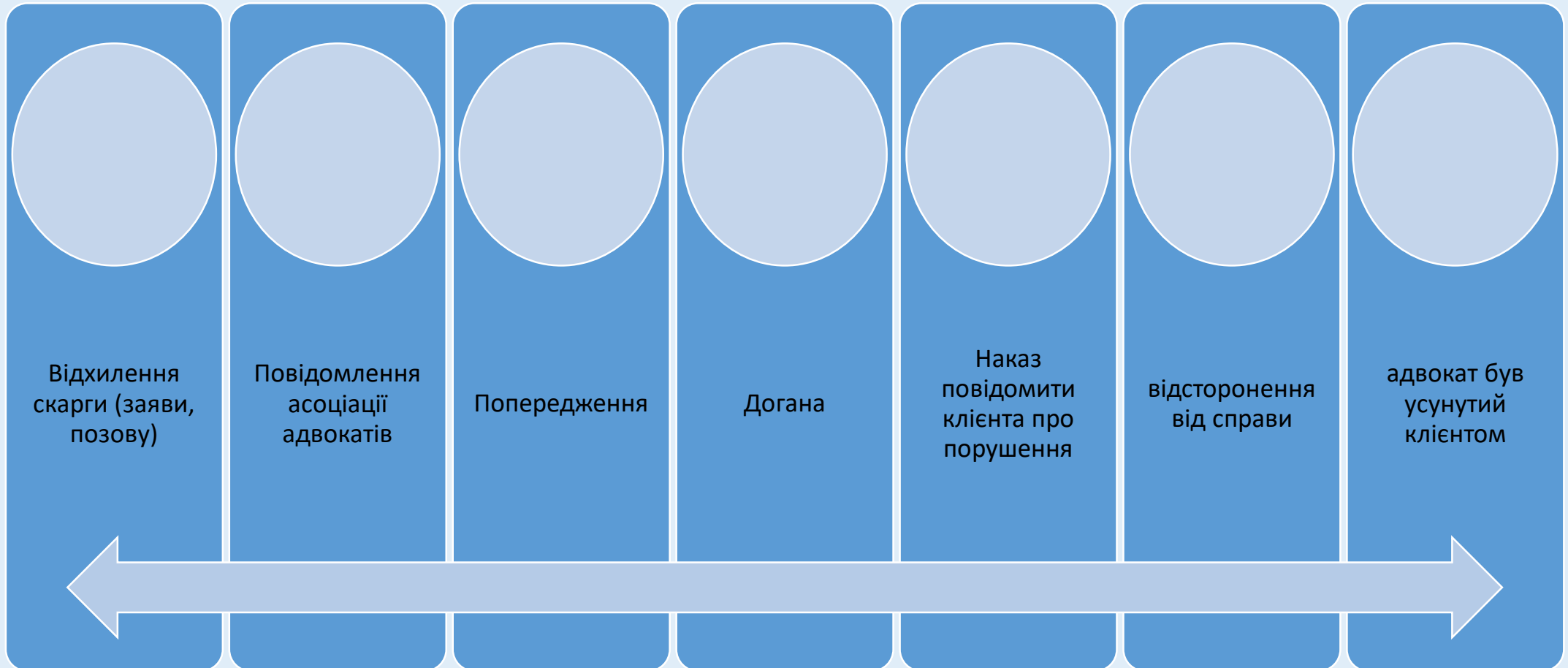
НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- [22] Це найфундаментальніший обов'язок адвоката з судових справ не вводити суд в оману.
- [23] У справі Чжан проти Ченя, 2024 BCSC 285 (CanLII) Масухара J. мав подібну проблему. Суддя Масухара постановив:
- Посилання на фейкові справи у судових документах та інших матеріалах, переданих суду, є **зловживанням процесом і є рівнозначним неправдивому свідченню суду. Без контролю це може призведе до судової помилки.**
- [24] У такому випадку адвокат помітив її помилку, перед слуханням вибачилася перед усіма і відкликала свій фактум.
- [25] Я ще не знаю всіх фактів. Є справи, які недоступні на сайті CanLII.org. Три невідомі випадки, описані вище, також не знаходяться на будь-якій із платформ Westlaw, Quicklaw чи Google. Можливо, були наведені неправильні гіперпосилання для справи. Можливо, ШІ не використовувався для створення фактуму, і це не приклади галюцинацій.
- [26] Суд повинен швидко і чітко висловити те що, незалежно від технологій, юристи не можуть покладатися на неіснуючі джерела або справи, які суперечать тому, що подано.
- [27] З раптовою появою ШІ це швидко стало дуже важливим питанням.

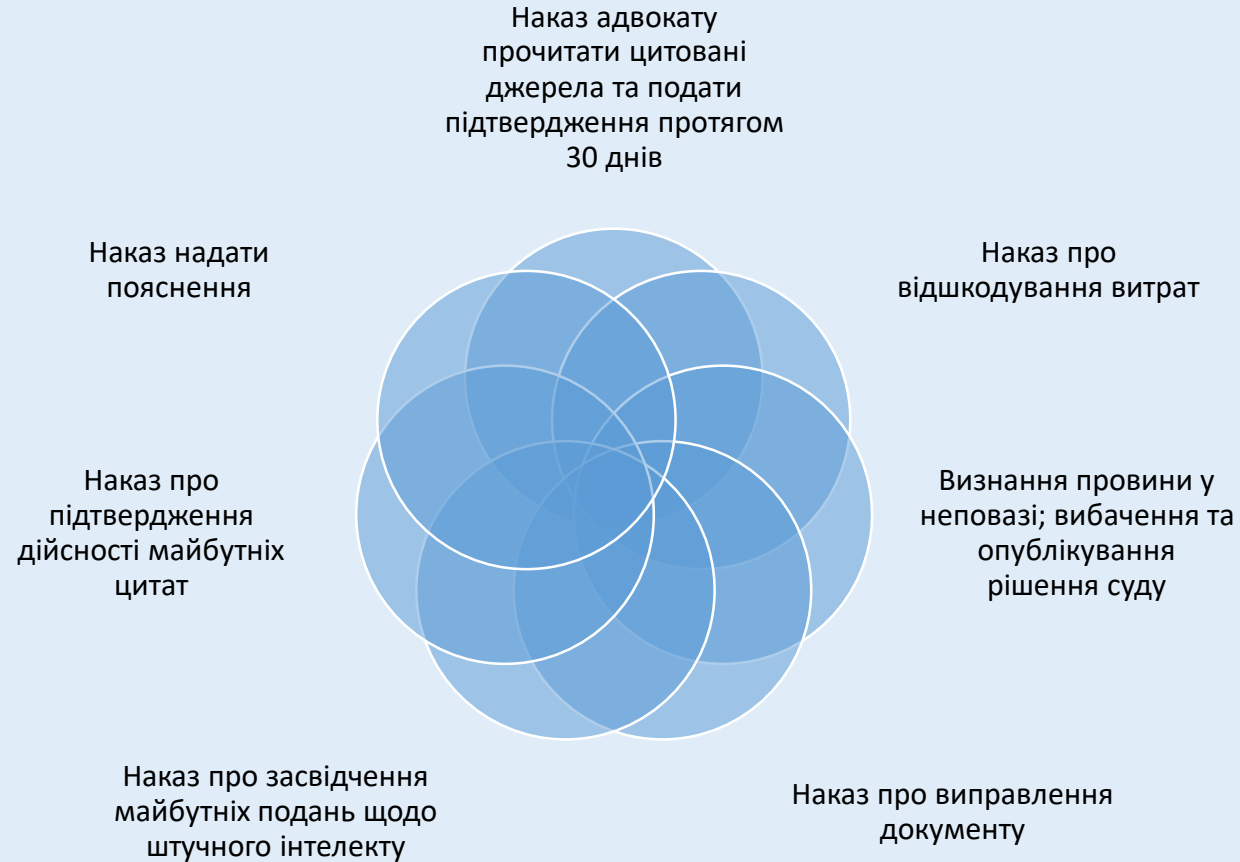
НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- [28] У США було зареєстровано кілька випадків у яких суди розглядали питання, що виникли через юридичну заяву, що містить ШІ галюцинації.
- [29] У справі R. v. Cohn, 1984 CanLII 43 (ON CA), Суддя Гудман визначив неповагу перед судом:
 - Неповагу до суду можна загалом описати як будь-яке слово, вимовлене або виконане у або в приміщеннях суду, який перешкоджає або перешкоджає справі здійснення правосуддя або розраховано саме на це.
- [30] Пані Лі могла вчинити серйозні порушення своїх прав обов'язки, які можуть становити неповагу до суду.
- [31] Я наказую пані Лі показати причину, чому вона не повинна бути звинуваченим у неповазі до суду. Незважаючи на традиційну формулювання цього повідомлення, пані Лі захищена презумпцією невинуватості та іншими процесуальними правами. Вона має можливість подати докази, щоб пояснити, що сталося, якщо вона цього хоче.

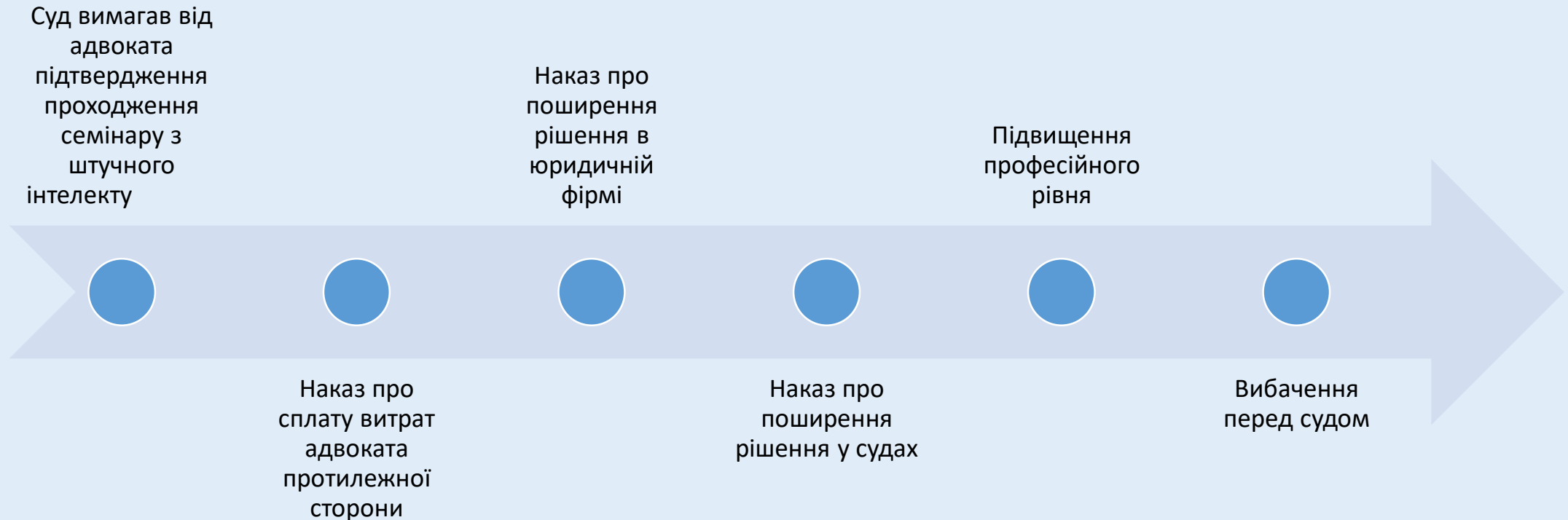
ІНШІ НАСЛІДКИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

ІНШІ НАСЛІДКИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

ІНШІ НАСЛІДКИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

ІНШІ НАСЛІДКИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- **НАКАЗ ПРО НАКЛАДЕННЯ ТА ПРИЗУПИНЕННЯ САНКЦІЙ:
МОЖЛИВІСТЬ ОБРАННЯ САНКЦІЇ**
- «Суд провів слухання у п'ятницю, 5 вересня 2025 року, на підставі свого письмового рішення від 6 серпня 2025 року. Тепер він постановляє наступне:1. Панам Томасіку та Манну накладаються такі санкції.а. Вони усуваються з посади адвокатів у цій справі.б. Кожен з них повинен сплатити штраф у розмірі 2500 доларів США. в. Відповідно до правила 2.15 Кодексу судової етики штату Невада, цей суд повідомить Асоціацію адвокатів штату Невада про неправомірну поведінку адвокатів, яка викликає серйозні сумніви щодо їх чесності, надійності та професійної придатності.2. Санкції призупиняються на підставі наступних умов, які пани Томасік і Манн можуть прийняти.

ІНШІ НАСЛІДКИ ЗА НЕВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШІ – ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

- а. Кожен з них повинен надіслати листа до президента та віце-президента Колегії адвокатів штату Невада, в якому повідомити про свою участь у поданні заперечення, генеративному штучному інтелекті та галюцинованих цитуваннях. Вони повинні додати копію постанови цього суду від 6 серпня 2025 року, попередню заяву та всі три заяви, подані у цій справі.
- Вони повинні запропонувати свої послуги в якості ресурсу або наставника для призначення до відповідного комітету, що аналізує правила практики ШІ, добровільно брати участь у семінарах з безперервної юридичної освіти або писати для юридичного періодичного видання, узагальнюючи «зроблені помилки та отриманий досвід».
- б. Кожен з них повинен надіслати листа деканам своїх юридичних факультетів, інформуючи їх про свою участь у поданні заперечення, генеративному штучному інтелекті та галюцинованих цитуваннях.
- Вони повинні додати копію постанови цього суду від 6 серпня 2025 року, попередню заяву та всі три декларації, подані у цій справі.
- Вони повинні запропонувати свої послуги в якості запрошених лекторів на курсі, присвяченому правилам професійної етики та/або використанню штучного інтелекту в юридичній професії. Цей суд прийме запрошення взяти участь у якості панеліста в будь-якій такій презентації.
- 3. Адвокати повинні подати повідомлення про виконання протягом 60 днів з дати цього рішення».
- <https://www.reuters.com/legal/government/some-judges-move-beyond-fines-keep-lawyers-ai-errors-check-2025-09-16/>
- <https://fingfx.thomsonreuters.com/gfx/legaldocs/klpybojbavg/Order%20Imposing%20and%20Suspending%20Sanctions.pdf>

КОДЕКС СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ

- Стаття 16
- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства
- *Коментар до Кодексу суддівської етики / упоряд. Є. Краснов, О. Хотинська-Нор. Київ : ВАІТЕ , 2026. 268 с.
<https://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar2603061320pbkce-af35f4321b.pdf>*

Доступ до Реєстру здійснюється в тестовому (обмеженому) режимі. Для запобігання загрозам життю і здоров'ю суддів та учасників судового процесу, а також у разі виявлення ознак кіберзагрози, доступ до Реєстру або окремих рішень у ньому може бути обмежено.

Категорія справи № [751/8289/25](#): **Справи про адміністративні правопорушення (з 01.01.2019); Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку; Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей.**

Надіслано судом: **23.10.2025**. Зареєстровано: **24.10.2025**. Забезпечено надання загального доступу: **27.10.2025**.

Дата набрання законної сили: **28.10.2025**

Номер судового провадження: **3/751/2816/25**

Версія для друку

ВСТАНОВИЛА:

19.09.2025 року, громадянка ОСОБА_1 ухилилася від виконання покладених на неї батьківських обов'язків, передбачених ст. 150 Сімейного кодексу України, по відношенню до своєї доньки ОСОБА_2 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , а саме не забезпечила контроль за її поведінкою та моральним розвитком, внаслідок чого остання, перебуваючи у м. Чернігові по проспекту Миру, на Алеї Героїв, виконувала танцювальні рухи під російськомовну музику, фіксуючи це на відео на фоні меморіалів загиблих героїв України, чим принизила громадську мораль. Внаслідок цього, 19.09.2025 року о 08 годині 54 хвилини дане відео почало поширюватись соціальними мережами, що викликало суспільний резонанс та громадське обурення.

Своїми діями ОСОБА_1 вчинила адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1ст. 184 КУпАП.

Ось перевірений і відредагований варіант вашого тексту з виправленням граматичних, стилістичних і пунктуаційних помилок:

У судовому засіданні особа, стосовно якої складено протокол, ОСОБА_1 , надала пояснення, що відео, на якому її донька танцює під російську музику, було знято ще два роки тому. Через два роки це відео хтось виклав у телеграм-канал, за гроші. Донька розповіла, що спочатку це відео вони з подругою виклали у своїх соціальних мережах, проте через деякий час воно було видалене. Вона не розуміла, що це настільки критично, і не здогадувалась, що це неправильно.

У своїх письмових поясненнях від 19.09.2025 року неповнолітня ОСОБА_2 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , зазначила, що у листопаді 2023 року вона та її подруга ОСОБА_3 йшли ОСОБА_4 , де вирішили зняти відео. Для цього вони поставили телефон так, щоб їх було видно на повний зріст, однак не звернули уваги, на якому фоні вони танцюють під російську музику. Після зйомки вони одразу вирішили викласти відео у TikTok. Додатково Мілана розмістила це відео в «історії» на своєму приватному акаунті. Через п'ять хвилин на її телефон надійшло повідомлення: «Чи бачили ви, на якому фоні ви знімаєте?». Побачивши це, вона одразу видалила відео, проте його вже встигли побачити не більше 10 осіб. Хто саме зберіг це відео, а згодом 19.09.2025 року розмістив його, їй невідомо.

Частина 1ст. 184 КУпАП передбачає відповідальність за ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей.

КОМЕНТАР

- **Як ситуацію з ШІ пояснили в суді**
- Новозаводський районний суд міста Чернігова відповів на журналістський запит, заявивши, що використання штучного інтелекту є допустимим, якщо це не суперечить незалежності та неупередженості судді. Також служителі Феміди наголосили, що вжиток нової технології не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень.
- У Чернігівському суді підкріпили свої заяви статтею з [Кодексу суддівської етики](#), відповідні зміни до якого були внесені у 2024 році. Це підтвердив й партнер практики технології та інвестиції юридичної компанії Juscutum Петро Білик, до якого редакція Liga Бізнес звернулася за професійним коментарем.
- Експерт додав, що в Україні немає окремого закону, який регулює використання ШІ в судах, тому застосовуються загальні норми та професійні стандарти етики.

КОМЕНТАР

- **Як ситуацію з ШІ пояснили в суді**
- Петро Білик наголосив, що згідно з ключовим стандартом, головні “червоні лінії” у контексті використання технології штучного інтелекту, такі:
- ШІ не може впливати на незалежність і неупередженість судді.
- ШІ не має стосуватися оцінки доказів.
- ШІ не має впливати на процес ухвалення рішення.
- Окрім цього використання ШІ не повинно порушувати інші вимоги законодавства (зокрема про захист даних, таємницю нарадчої кімнати тощо).
- Суддя має відповідати за ухвалення рішення, а штучний інтелект може допомагати, наприклад в аналізі інформації. Результати ШІ мають проходити обов'язкову верифікацію, а конфіденційні дані та матеріали справи не можуть потрапляти в публічні ШІ-сервіси, - наголосив Петро Білик.
- Для прикладу, у внутрішніх політиках судових інституцій може бути прямо визначена заборона на автоматичне створення проєктів рішень і процесуальних документів. В той же час написання таких проєктів може бути під наглядом судді, який має залишатися відповідальним за ухвалення рішення.
- До того ж враховувати, що у 2025 році було представлено [Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників](#), до яких долучалися також судді.

КОМЕНТАР

- **Як відрізнати доцільність використання ШІ суддями в Україні**
- Якщо ШІ допоміг оформити думку судді - це одна ситуація, якщо ШІ допоміг сформулювати думку щодо доказів/правоти сторін - це вже зона ризику, повідомив Білик. Доцільність використання цієї технології визначається тим, чи виконує вона технічну/допоміжну функцію, чи підміняє суддівське переконання.
- Якщо інструмент впливає на оцінку доказів або фактично формує висновок у справі - це виходить за межі допустимого стандарту, принаймні наразі. Гарантія неупередженості - це прозора сфера застосування, людський контроль і можливість аудиту, - підмітив фахівець.
- Експерт виділив такі ознаки належного контролю за використанням ШІ:
- Перевірка фактів, цитат, посилань на норми/практику лише за першоджерелами залишається за суддею/працівником;
- Збереження персональної відповідальності людини за зміст і результат.
- (https://jurliga.ligazakon.net/news/241795_shtuchniy-ntelekt-u-sudovikh-rshennyakh-de-prokhodit-mezha-dopustimogo)

КОМЕНТАР

- **ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СУДОВОГО РІШЕННЯ: ЧИ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ?**
- Виходить, що текст постанови завантажувався до системи штучного інтелекту для редагування. Відтак постає питання: з персональними даними чи без? Адже у тексті згадано особу, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її неповнолітню доньку та подруг останньої. То ж їхні персональні дані, якщо їх не знеособити, могли потрапити на сторонні сервери. Там вони можуть зберігатись і повторно використовуватись без згоди зазначених осіб, що є прямим порушенням вимог закону, зауважують юристи.
- Ще один ризик використання штучного інтелекту в роботі з текстами, на який звертають увагу експерти, – схильність системи змінювати частину вмісту інформації.
- «У даному випадку, звісно, цього стверджувати не можна, але такий ризик існує. І от у таких випадках, якщо після ШІ не вичитувати текст (як ось у цій справі, де було скопійовано лінію із відповіддю бота), може бути так, що рішення в якійсь частині спотвориться у порівнянні з оригінальним текстом, а цього ніхто не помітить», – говорить медіаюристка ППЛ Соломія Яременко.
- Експерти ППЛ сподіваються, що ШІ обробляв інформацію у знеособленому виді. Проте сам факт появи такого фрагмента у тексті судового рішення свідчить про необережне поводження з технологіями. Це може призвести до відповідальності суду за порушення законодавства про захист персональних даних і підриву довіри до конфіденційності судових процесів для всієї системи правосуддя.
- В цьому контексті варто нагадати, що Міністерство цифрової трансформації спільно із Міністерством юстиції, Державною судовою адміністрацією та низкою інших організацій рекомендує в таких випадках виходити з презумпції відкритості: вводити до ШІ-систем лише ті дані, розголошення яких не матиме юридичних або етичних наслідків.
- Вкрай небажано передавати документи або фрагменти текстів, що містять імена, контактну інформацію, ідентифікатори, комерційну таємницю або інформацію, яка прямо або опосередковано ідентифікує клієнта чи контекст справи, – будь-які дані, доступ до яких підлягає обмеженню, зазначається у згаданих рекомендаціях.
- Застосування цього підходу дозволяє уникнути потенційних порушень конфіденційності інформації та зберегти довіру до професійної діяльності в умовах використання сучасних цифрових інструментів.
- (<https://ppl.org.ua/shtuchnij-intelekt-dlya-pidgotovki-sudovogo-rishennya-chi-zabezpechenij-zaxist-personalnih-danix.html>)

ПОРАДНИК

Експертний матеріал

Ірина Гловюк

HSA | HIGHER
SCHOOL OF
ADVOCACY

**ШІ ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЯК
УБЕЗПЕЧИТИСЯ ВІД ТВЕРДЖЕНЬ У НЕПОВАЗІ
ДО СУДУ ТА ЗЛОВЖИВАННЯХ ПРОЦЕСОМ**

ПОРАДНИК

- ***Для того, щоб уникнути вказань у судових рішень на неповагу до суду, неналежне виконання професійних обов'язків тощо, можливо запропонувати такі підходи щодо подання документів у разі реального використання ШІ:***
 - 1) ретельна перевірка усіх цитат з нормативних актів, їх дат, номерів та покликань на них з указанням дати доступу до електронного джерела;
 - 2) ретельна перевірка усіх цитат з судових рішень, вказання назви суду, дати, номера справи, URL покликання на ЄДРСР з указанням дати доступу до ЄДРСР;
 - 3) додавати тексти з ЄДРСР. У такому випадку, навіть якщо у номері справи чи покликанні буде допущена елементарна людська механічна помилка, то це ускладнить оцінку як неповаги до суду або зловживання.
- *<https://www.hsa.org.ua/lectors/glovyuk-iryna/articles/si-ta-advokatska-diialnist-ia-ubezpecitisia-vid-tverdzen-u-nepovazi-do-sudu-ta-zlovzivannia-x-procesom>*

Що послухати з теми?

Що послухати з теми?

- Штучний інтелект, як помічник адвоката та особливості комп'ютерно-технічної експертизи. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tp57KvJMz8k&t=7s>
- Адвокатська діяльність і штучний інтелект: виклики професійної етики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=299WKissCHw>
- Використання штучного інтелекту в роботі адвоката. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5XU7gn-bcS4>
- Цифровізація та використання ШІ для правників. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i0mWICw31YU>
- Від пошуку до доказовості. Відкриті джерела та стандарти фіксації – 21-й випуск подкасту НШСУ. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ipLqsUPAcBA>
- Використання ШІ в адвокатській діяльності: переваги та ризики. URL: https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=UDPG7oPrA_E
- Штучний інтелект у роботі адвоката: етика, відповідальність, юридичний промтінженіринг. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=54xjy6cd1j8>
- Штучний інтелект та адвокатська діяльність: можливості, ризики та межі застосування. URL: <https://justtalk.com.ua/post/shtuchnij-intelekt-ta-advokatska-diyalnist-mozhlivosti-riziki-ta-mezhi-zastosuvannya>

Що почитати з теми?

- Берназюк Я. Штучний інтелект у діяльності Верховного Суду: етичні та організаційні рамки. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/142_AI_in_SC_Ethical_Organizational_Frameworks_bernaziuk.pdf
- Крат В. Штучний інтелект і судочинство. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2024/Prezent_Shtychn_intel_Sydoch.pdf
- Орищук В. Докази, отримані за допомогою штучного інтелекту, та їх використання в суді. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/dokazi-otrimani-za-dopomogoiu-stucnogo-intelektu-ta-yix-vikoristannia-v-sudi>
- Гловюк І. В. Покликання стороною провадження на результати, згенеровані ChatGPT: чи це неповага до суду? Штучний інтелект у правовій практиці: межі та можливості : збірник тез круглого столу (14 березня 2025 року) / упор. О. О. Барабаш. Львів : ЛьвДУВС, 2025. С. 78-81. URL: <https://www.researchgate.net/publication/390363881>
- Рабко Т. Штучний інтелект у ролі консультанта. Чи приймає суд його висновки? URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/rabko-tetyana/articles/stucnii-intelekt-u-rol-i-konsultanta-ci-priimaje-sud-iogo-visnovki>
- Ходжалиєва С. «Галюцинації» штучного інтелекту та їх вплив на розгляд судових справ. URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/xodzalijeva-salatin/articles/galiucinaciyi-stucnogo-intelektu-ta-yix-vpliv-na-rozgliad-sudovix-sprav>
- Ai in Legal practice: legal, ethical, and regulatory perspectives. URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/xodzalijeva-salatin/articles/ai-in-legal-practice-legal-ethical-and-regulatory-perspectives>
- Гансецька В.В. Адвокат і chatgpt: етичні стандарти та дисциплінарна відповідальність. URL: <http://www.apdp.in.ua/v107/11.pdf>
- Рудь Г. Штучний інтелект в адвокатській діяльності: креатив чи неповага до суду? URL: <https://protocol.ua/ua/shtuchniy-intelekt-v-advokatskij-diyalnosti-kreativ-chi-nepovaga-do-sudu/>

Що почитати з теми?

- Lawyer Gets Caught Using AI in Court, Responds in the Worst Possible Way. URL: <https://futurism.com/artificial-intelligence/lawyer-caught-using-ai-responds>
- Пряміцин В. ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ МОЖЕ ПОЛЕГШИТИ РОБОТУ АДВОКАТА ? URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A8%D0%86.pdf>
- Гловюк І. ШІ та адвокатська діяльність: як убезпечитися від тверджень у неповазі до суду та зловживаннях процесом. URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/glovyuk-iryna/articles/si-ta-advokatska-diialnist-ia-k-ubezpecitisia-vid-tverdzen-u-nepovazi-do-sudu-ta-zlovzivanniah-procesom>
- Гловюк І.В. ШІ та правнича діяльність: як реагують суди. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/242664_sh-ta-pravnicha-dyalnst-yak-reaguyut-sudi
- Гловюк І.В. Апеляційна скарга з галюцинаціями штучного інтелекту: висновки на майбутнє з одного кейсу у кримінальному провадженні. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2026. Серія право. Випуск 93: частина 5. С. 46-52 DOI: 10.24144/2307-3322.2026.93.5.6
- Гловюк І. ЧИ Є ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СУДОМ ПІДСТАВОЮ ДЛЯ СКАСУВАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ? ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРАВОВІЙ ПРАКТИЦІ: МЕЖІ ТА МОЖЛИВОСТІ : збірник тез міжнародного круглого столу (13 березня 2026 року) / упор. О. О. Барабаш. Львів : ЛьвДУВС, 2026. С. 79-85